

שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

עין משפט
נר מצוה

(א) [תקנת מה:] (ב) [בנהגות מיי הנרסא ארי יהודה איש ובמימא אמר שמואל] (ג) כתובות פ: ע"ט, (ד) [לעיל נט]: כמותות קח; (ה) לקמן מה: [צננת נג. וע"נ]; (ו) [תקנת מה: מולן טה:]; (ז) ז"ק לה: ב"מ ה: [לעיל לה:]; (ח) ז"מ ד: [לעיל לה:]; (ט) [פ"ה א"ר]; (י) [ובמכות הארזי ע"ש]; (יא) [שיך לעיל במשנה לה:]; (יב) [גי' שיך שס:]

תדע. דשאר מתינתן שיה קמני: טריסום. מעה קטנה: דיני כסף טריסום פונדיון ופרוטה. או או קמני: דיני מטבעות. טובעה צמטבע אורה ולא טענו משקל וזה הודה לו מטבע ואע"פ שזו כסף וזו נחשת ממין הטענה היא דכולהו מטבע נינהו: דיקא נמי כד. אלמא טעמא משום דכל מטבע כד הוא דוקא קמני: ורב. דבעי לנמימר שיה קמני הני מפרש סיפא דקאמר שהכל מין מטבע אחד הוא כל מטבעות השנויות כאן דין אחד להס שאף הקטנה שבהן יש בה כדי הודאה למייבוי שזועה: ניימא כשמואל סניא ליה. דכולה ומתני דוקא קמני ומשום הכי פני צרישא שמי כסף יש לי צידך אין לך צידי אלא פרוטה פטור משום דמה שטענו לא הודה לו כלל אי שיה טעין ליה הוה מייחייב ואע"ג דמחלת טענה שמי כסף ומו לא: ה"ג דכוספתא (י) דיני וזה וזה וזה כספי לך צידך אין לך צידי אלא דיני כסף טעיב. ופי' דיני והוה היינו טבוע טעמא משום דהכל מין מטבע אחד והוה ליה ממין הטענה. ומינה סיעתא לרב הוא דמדלאטריך לפרושי וזה וזה מכלל דמתיני דתני דיני וזה סתמא שיה קאמר ושהכל דין מטבע אחד קמני ומדסיפא שיה רישא נמי שיה וקמני רישא שמי כסף יש לי צידך אין לך צידי אלא פרוטה פטור ופי' כמסוד דליכא כפירת שמי כסף הוא: ה"ק כל האומר דיני וזה כאומר וזה [והוא] דמי. וצרייתא לא שהטוען מפרש וזה וזה קאמר אלא ה"ק הטוען דיני וזה סתם דמסתמא וזה וזה וזה קאמר והלה אומר אין לך צידי אלא דיני כסף דמיינו נמי דיני מטבע וישנה הודאה ממין הטענה חיבי: חסר מעה פטור. אלמא כפירת שמי כסף כספי: לא שנו. דבעי טענת שמי כסף אלא בשזועה הצלה בטענת מלוה והודאה מקנת לזה אכל שזועה צעדות עד אחד שהולה ופלא הכל ועד אחד מעידו שהוא חיבי וכפול מתיבוי (א) אפילו לא טענו אלא פרוטה וכפול חיבי הואיל ואס הוה שנים היו מתיבוי איתו ממון לפרוע דהא שיה פרוטה ממונה הוא הטיח מתיבוי שזועה: ישר וכן א"ר יוחנן גר' וליג' תו י"ש: מכלל דפליג עליה ר"ל בעיה הוא דקא צעי גמרא לימא מדקאמר וכן אמר ר' יוחנן מכלל דפליג עליה ר' פלוגתיה: א"ד מישא הוה שמי ליה ושקיל ליה. כך היה דרכו של ריש לקיש כשהיה ר' יוחנן אומר דבר צבית המדרש היה שזוה מלשני עד שיגמר רבי יוחנן כל דרכו וכל טעם דבריו ואח"כ היה חולק עליו ונתן קי יאל רבי יצחק זה מנהגו: ולא שמע אס נחלק עליו: איכא דאמרי מישאי הוה שמי. ריש לקיש מיש צבי מדרשא כי אמרה ר' יוחנן להא מילתא: ור"ג מחייב. ללא צעי הודאה ממין הטענה:

במוענו בדניר מטבעות. פי' צקונטרס טבוע צמטבע אורה ולא טענו משקל וזה הודה לו מטבע ואע"פ שיה כסף וזה נחשת ממין הטענה היא דכולהו מטבע נינהו וקשה לעיל (דף נט): גבי שמי כסף יש לי צידך אין לך צידי אלא פרוטה מקמי לשמואל דפטור משום דמה שטענו לא הודה לו וכ"ת דליירי בשליק טבועה א"כ חסרא לה טענה דאין כאן שיה צ' מעות דחסר מה שארץ ליתן כדי להטביעה וזה דוחק לומר שאין שיה פרוטה בצלמו חסרון ועוד דמשתע צטוענו מטבעות ועד השתא לא איירי מטבעות וקתס צ' כסף טבועים הם ועוד דקאמר הא קמ"ל דפרוטה בצלל מטבע אימא משמע דאין חידוש אלא מפרוטה דקמני והלא צשאר מטבעות נמי יש חידוש גדול דחשיב ממין הטענה ועוד דלאפי' עבד גדול ועבד קטן חשיב מה שטענו לא הודה לו צפרק השואל (ז"מ דף ק). ומגורה גדולה ומגורה קטנה אומרין נמי לקמן (דף מג). דמה שטענו לא הודה לו אע"פ שצורתם שיה ועוד דלשון דיניר מטבעות לא משמע דיניר טבוע ועוד דצמטון צצרייתא דיניר וזה וזה גרסי' בכל הספרים פטור וצקונטרס לפי פירושו דוחק להגיה חיב על כן נראה לפרש שטענו דיניר מטבעות שנתן לו דיניר להחליף וליתן מתמיו מטבעות ושואל אותן מטבעות והלה טוען החזרתי כולם חוץ מדיניר כסף או טריסום: **או** פונדיון או פרוטה:

שהב"ב דין מטבע אחד. פירש צקונטרס שאף צקטנה שזהה יש בה כדי הודאה למייבוי שזועה ומינה הא שטעינן מתיבוי דקמני ההודאה שיה פרוטה ודוחק לומר דסלקא דעתך דגבי מציעת דיניר וזה שהיה גדולה לא חשיבא הודאה פרוטה:

אבל בטענת מלוה והעדת עד אחד בוי. וא"ת דצציליה הכותב (כתובות פו:) (שס) אמרינין דאין נצצנין על כפית שצבד קרקעות אפי' צעהדלתא עד אחד אלמא משוינן עד אחד להודאה צמקנת ויש לומר דשמואל דהכא לטעמיה דמתיבוי לעיל בצכפירת פרוטה דכיון דמשמע אפרוטה מוקמיה קרא דאכל קס לשזועה צפרוטה אכל צקרקעות לא משמחא דמשתע צשום מקוס ולפי זה צ"ל דלית הלכתא כותיה דשמואל צהך דהכא כיון דמליא צהיהא דלעיל לית הלכתא כותיה מדתי ר' חייל לסיועיה לרב ועוד דרב פפא דה"ל צתראה צצירא ליה כרב לקמן צשמעתין:

וב"ב מקום ששנים מחייבין אותו ממון אחד מחייבו שבועה. לכו דוקא דהא איכא כפירת שצבד קרקעות: **והודאה** זו בשעורים פטור. צס"פ המיני (ז"ק דף לה) (שס) מסיק רבה צר נתן דפטור אף מדמי שעורין ומינה דמני"ל הא דהא לר"ג חייב צדמי שעורין דחי לאו הכי אין כאן הודאה כלל ואס כן מני"ל דלרבנן פטור ופליגי אף צדמי שעורין דלמא ליה לרבה צר נתן לשון פטור דפטור לגמרי א"ר אע"ג דמיפטר מדמי שעורין אף לר"ג אפי' חשיב ליה הודאה: **ור"ג** מחייב שזוה שמואל לר"ג אפי' אין צלשון הזה לשון קנקנים חייב דאפילו טבוענו חטים והודה לו בשעורין: וי"ל דלידידה נמי נפקא מינה אס טענו עשרה כדי שמן ואמר ליה איך אין לך אלא חמש חייב גם צקנקנים צהודאה ולא מני למימר לא הודיתי לך צקנקנים דיש צלשון הזה לשון קנקנים: **להודיעך** בחו דר"ג. לכמו עדיף דמילתא לרבנן הוה כח דפטור:

תורה אור השלם

1. לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת חטאת בכל חטא שרא ויקרא על פי שני עדים או על פי שלשה עדים ויקום דבר: דבריו יט טו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא שט וכו' ומלל מחייבו שבעה הסי' (ב) תוס' ד"ה ור"ג מחייבו וכו' צטוען חבירו עשרה כדי שמת לל"ל ומינות כיו דין נמק:

גליון הש"ס

נבדרא קמני חטים ושקויה. פי' רכבים צ"ב פד צע"ג ד"ה מין א':

מוסף רש"י

לכל עון ולכל חטאת הוה דאינו קום. לית חכרו נענש על עדותו. לא טעם גוף ולא עונש ממון. אבל קם הוה אשלוטנו. אמר נתיבון קן לו מנה שהלומך, אמר לו אין לך צידי כלום ועד אחד מעידו שיש לו חייב לטענת לו (דברים יט טו). כל מקום ששבים בו אחד מחייבו שבעה. על מנון שאילו היו שנים היה משלם, עכשיו יטענ שיה מכתש (כתובות פו.) ישר וכן אמר ר' יוחנן. יפה אמרת וכן שמעתי מפי יוחנן (שבת טו) שפי' קאמרת (פסחים נג) תולין (עו). מישאיה הוה שיה ליה. מנהגו של ריש לקיש כשאומר ר' יוחנן שזועה שאטו מודה לו, שיה ריש לקיש טעב או שמי קודם שיהלק עליה. אולי יחזור בו, ונתן קי יאל כר אמי ולא שמע אס נחלק עליו (תולין עה). מישאיה הוה שתי ליה. שזוה מיה היה כשאלמנ ר' יוחנן ונתן קי יאל כר אמי (עס). טענו חטיין והודאה לו בשעורין פטור. ללא ממין הטענה הוא (קטנ) דבעי הודאה ממין הטענה עמיה (ב"מ פ) ופטור אף מדמי שעורין. דהא אמר ליה תועב לא שעורין ייבי לך וחלויה ממל גביה (ב"מ לה).

לד א ב מי פי"ג מהל' טוען הלכה ח ישי' מתי' כמת בשני לה טור שז"ל חות"מ סי' פס פ"ט: לה ג מיי' שס הלכה ו טע"ש שס פ"ט ד: לו ד מיי' שס ופי"א שס ה"ל"א סגנ שס טור שריע חות"מ סי' כח סעיף ד' צ' צה"ג א"ר סי' פו ס"א: לו ה מיי' פי"ג מהל' טוען ה"ל"א סגנ שס טע"ש חות"מ סי' פח ק"י"ב:

רבינו הנגאל

שיה קמני. מדקמני סיפא דיני וזה לי בידן אין כפי ביוי אלא דיני כסף וטריסות ופרוטה ופונדיון חייב שהכל מין מטבע אחד. ואי אמרת דוקא קמני אמאי חייב מה שטענו לא הודה לו אלא ש"ב שיה קמני וליטרא חיב שאני. ודחי ר' אלעזר ואמר מתניתן בטוענו דיניר מטבעות וקמ"ל דפרוטה בכלל מטבע היא ושאר השמועה פשוטה היא. וק"ל בהא כרב דתי' ר' חייא לסיועיה לרב סלע לי בידך אין לך בידי אלא סלע חסר שתי כסף שון שתי מעין חייב. חסר אחד פטור ש"מ כפירה טענה שתי כסף בעיני ש"מ: פ"סאק שתי כסף אחוה ר' בידך אין לך בידי אלא פרוטה שהיא חצי חבה חייב: אמר רב נתמן אמר שמואל לא שנו אלא בטענת מלוה והודאה לוה. אבל בטענת מלוה והודאה עד אחד אפילו לא טענו אלא כפורה וככר בו והעיד בו עד אחד כפורה חייב שבעה כפורה שאילו היה עד אחד עם זה היה חייב לשלם פרוטה. עכשיו עבד אחד חייב שבעה שנתמר לא יקום עד אחד באיש לכל עון וגוי ואמר מכלל כל מקום ששנים מחייבין אותו ממון אחד מחייבו שבעה. וא"ר נתמן אמר שמואל טענו חטיין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב. א"ר יצחק וכן א"ר יוחנן: פירוש מישאיה שיה יצ הוה ולפיקן לא השיב. וי"א שותה היה: לימא מטייעא ליה טענו חטים והודה לו בשעורים פטור ורבן גמליאל מחייב טעמא דמניין חטים: והודה לו בשעורים כו': ת"ש טענו כלים וקרקעות הודה באחד מהן וכפר